

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

6. De copia & inopia materiæ in Panegyricis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

278 LIB. VI. DE EXERCITIO
brium , in quibus alienæ salutis studiosus
Orator occasionem uberem reperit commen-
dandi studium virtutis , fugam vitiorum,
contemptum rerum terrenarum , præpara-
tionem ad mortem & judicium , servitium
& amorem Dei, &c.

CAPUT VI.

*De copia & inopia materiæ
in Panegyricis.*

Defectus ma-
teriæ in Pane-
gyricis.

I. **U**Nde suppleri potest defectus materiæ
in amplificatione Panegyrici ? Resp.
In his orationibus non rarò contingit, ut
Orator pro laude alicuius materiæ, aliun-
de jam paratam, non inveniatur, de quo de-
fectu mentionem aliquam feci L. I. c. 15. n.
5. Adeoque necesse erit, ut propè totam ex
suo ingenio depromat. Quod quidem faci-
le est felicioribus ingeniis, imò facilius,
quàm si materiâ abundarent; at minùs fœ-
cundis non item. His ut subsidium aliquod
afferam, dico, angustum argumentum am-
pliari posse 1. Per Locum communem, de
quo egi cap. nunc cit. 2. Licebit aliquando
conqueri de injuria temporum, per quam
gesta talis Sancti, forsan olim tabulis con-
signata, interciderunt, aut de incuria Ma-
jorum, qui digna posterorum memoriâ non
annotârunt, ac tum dicere quidem cõmunia
Mar-

Martyribus, Pontificibus, Virginibus, &c. cujusmodi orationum exempla complura reperiuntur apud varios Auctores, & in concionatoriis Indicibus, semper tamen contracta ad locum, in quo habetur oratio, ad tempus, ad præsentem auditores, &c. ne, quod vitiosum est, ista oratio possit attribui cuivis alteri simili Sancto. In illa applicatione planè opus est auxilio ingenii.

3. In nonnullis Sanctis Notatio nominis suggerit non inelegantes cogitationes & Partitiones. Ut si dicatur *S. Bonaventura* vel suo nomine piis cultoribus in hac & in altera vita promittere *Bona ventura*. *S. Irenæus*. seu *Pacificus* pacem facit in animis; in loco, ubi ipsius sacrae Reliquiæ quiescunt; inter Deum & homines per constantem intercessionem. Similium conceptuum fontes sunt innumera alia nomina. Ut: *Dorothea*, Donum Dei. *Andreas*, Fortis. *Chrysostronus*, Os aureum. *Gregorius*, Vigilans. *Nilus Abbas*, à flumine Ægyptum fœcundante. *Sebastianus*, Augustus. *Stephanus*, Corona. *Laurentius*, *Vincenzius*, *Victor*, &c. 4. Si quando saltem aliquid de tali Sancto constat, potest conjectura fieri de aliis, cum hoc cognito connecti solitis, aut quæ ex eo legitima consecutione inferuntur, salvo tamen eo, quod monui L. I. c. 5. n. 3. Ut si constat, aliquem fuisse Martyrem; fuit igitur fervens charitate erga Deum, Fortis, Patiens. Ex quibus meritò

arguitur, quòd jam in antecessum carnem suam crucifixerit cum vitiis & concupiscentiis. Si fuit Apostolus, conveniunt ipsi, quæ de omnibus Apostolis in Evangelio perhibentur, ut Paupertas voluntaria in consortio Christi, virtus miraculorum, desiderium patiendi cum Christo, ejusdem amor, &c. Ideoque idea seu character Sancti, quem laudare instituimus, formari potest ex tali virtute, de ipso cognita, & ex ejus excellentia, necessitate, &c. amplificatio fieri; identidem tamen recurrendo ad ipsum Sanctum, cum permolestum sit auditori expectanti laudes alicujus Divi, si audiat longo tempore Oratorem in aliis occupari. 5. Si qua beneficia aut prodigia facta sunt ad ejus sepulchrum, dici potest de virtute SS. Reliquiarum, v. g. Utilius esse urbibus, si instructæ sint Reliquiis Divorum, quàm præstantissimis Medicis. Tutiores esse cives à sepulchris Sanctorum, quàm à mœnibus. 6. Cum virtus consistat media inter duo extrema vitiosa, quorum alterum peccat per excessum, alterum per defectum (quemadmodum v. g. Fortitudo est media inter audaciam & timorem, Liberalitas inter prodigalitatem & avaritiam) si quando dubium sit, an aliquis Sanctus quidpiam ex virtute fecerit, jure optimo virtuti tribuitur; faciliùs tamen id, in quo videri posset defectus, quàm id, quod accedit ad excessum.

sum. Sic fuga adscribetur Prudentiæ, non timori, quemadmodum S. Athanasius suam sic ipsemet excusavit. 7. Aliquoties pars laudis accipi potest à natione, à patria, à tempore duriorum persecutionum, in quo aliquis vixit, aut passus est; à parentibus, si notum est, quòd etiam ipsi fuerint pii, indeque conjectura fieri de bona educatione, & quæ ex hac consequi fierique consueverunt. Plura lectio & usus docebunt.

II. Contrà, si materia sit justo copiosior, quomodo in ea versari oportet? Resp. Discrimen hîc faciendum. Si dicatur coram auditoribus, quibus acta alicujus Sancti factis nota sunt, unum vel alterum rarius factum seligendum est, quibus Partitio definiatur, & tractandum eo modo, quem dixi cap. præc. n. 4. Si verò vita istius Sancti plerisque parùm cognita sit, non ipsis satisfiet, si velut ex ungue leonem, i. e., ex uno vel altero facto reliqua ipsius ornamenta conemur ostendere, conjecturâ cæterorum auditoribus permisâ. Quoniam verò intra unam horam omnia velle tangere, quæ integrum librum exigent, parùm prudentis est; nec ratio bene ordinatæ orationis & oratoriæ amplificationis permittit etiam *plurima* vel *potiora* facta diffusius enumerare, cuilibet planum est, selectum esse faciendum, ut & magna existimatio de tali Sancto novis auditoribus ingeneretur, & suus elo-

Copia in iisdem nimia,

eloquentiæ locus simul relinquatur. Itaque sicut ubi materia non penitus nulla, sed aliqua saltem, adest, virtutes non debent amplificari per species, sed per actus varios latius recensitos; ita vice versa, ubi materia redundat, non facta singularia, sed virtutes per capita seu species amplificandæ sunt, nec facta adducenda, nisi exquisitiora, eaque non prolixè, ne aliis tempus subtrahatur. Sic dicetur v. g. de S. Franc. Xaverio: *Obsuperint Venetia ipsius charitatem in pauperes, cum in Nosocomio, &c. Lusitania studium orationis ardentissimum admirata sit, quando, &c. Laudet ille mercator singularem prudentiam in animarum zelo, cujus à latere abstraxit, &c. Ego verò potius deprecabor, &c.* Qua laudandi methodo illud simul efficitur, ut multa, quæ reipsa sunt aliis minora, in illa congerie cum magnis singula æqualis magnitudinis videantur.

III. Atque hæc sunt, quæ de præceptis oratoriis eâ, qua licuit, brevitate proponenda existimabam. Quorum usus, ut facilius evadat, præcipuè verò, ut modus amplificandi per Argumentationes melius capiatur ab iis, qui hæctenus eum non ita perspectum habuerunt, diversa orationum & Argumentationum paradigmata in sequentibus capitibus subiicio. In his non expectentur integræ suisque numeris absolutæ orationes, quas perficere nec animus est, nec necessarium ad finem huic libello propositum.

tum. Potiùs igitur orationis initia, ideam,
 & prima velut lineamenta demonstro, qui-
 bus inspectis incipientes faciliùs assequan-
 tur methodum in scribendis orationibus ser-
 vandam. Quocirca solùm primarias partes,
 sine addito ornatu obiter tantùm indico.
 Qui plures modos variandi orationes deside-
 rat, adeat libellum *P. Casimiri Wyuk Koialovvicz*
S. J. Lithuani Antuerpiæ editum An. 1668.
 sub hoc titulo: *Modi LX. sacra orationis variè*
formanda. Si cui fortè non placeat modus ille
 orationes Argumentationibus comprehen-
 dendi, cùm reliqua nihilominus præcepta pro
 quibuscunque orationibus serviant, primo
 loco Paradigma orationis, sine argumenta-
 tione factæ, subjungo.

 C A P U T VII.

Paradigma I. orationis, quales
vulgò fiunt sine argumentatione.

In illa verba ex Evangelio Dominicæ VI.
 post Pentecost. *Deficient in via.* Marc. 8. v. 3.

Argumentum Orationis: *Anima sapius nu-*
trienda in solitudine, ne in via ad calum deficiat.

I. **P**rima designatio hujus orationis, de qua
 dictum est L. 2. c. 1. n. 7. *Exordii ma-*
 teria: Christus per multiplicationem panum
 in solitudine docet, debere nos animam no-
 stram